

ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Побудова правової держави та громадянського суспільства в Україні передбачає суттєве підвищення правосвідомості та правової культури усіх суб'єктів суспільних відносин, оскільки без них неможливо побудувати таку державу і суспільство. Успішне вирішення цих завдань залежить від багатьох факторів, у тому числі і від рівня правового виховання і правової освіти населення країни.

Окрім того, у сучасний період, коли з усією гостротою постали проблеми перебудови правового мислення, усунення застарілих стереотипів у правотворчості і правозастосуванні, підвищення поваги та довіри до закону і правоохоронних органів із боку населення, правове виховання, без перебільшення, стає основним компонентом ідеологічної функції будь-якої держави [1, с. 6].

Під правовим вихованням розуміється організований, цілеспрямований, систематичний процес формування системи правових знань, переконань, навичок правомірної поведінки, поваги до права, який забезпечує перенесення вираженій у законі волі законодавця до безпосереднього виконавця [1, с. 126].

В ключі визначення правового виховання варто навести ряд позитивних і негативних факторів, що впливають на формування правової культури громадян, зокрема, до них належать: 1) політичні фактори (особистий приклад провідних політиків, їхні висловлювання); 2) економічні фактори (інформація про загальний стан національної економіки та перспективи її розвитку і т.п.); 3) соціальні фактори (рівень життя громадян і перспективи його поліпшення, якість соціального законодавства і т.п.); 4) культурні фактори (загальний рівень культури суспільства і т.п.).

Проте все ж основний вплив на формування правової культури громадян здійснює якість національного законодавства, рівень його реалізації та застосування, тобто ефективна робота судових, правоохоронних та адміністративних органів державної влади; ступінь захисту прав і свобод людини. Іншими словами, людина буде поважати державу і право тільки тоді, коли вони будуть надавати їй реальні і дієві інструменти реалізації та захисту її прав, свобод та інтересів.

Відповідну точку зору підтримують науковці і зазначають, що процес правового виховання буде приречений на невдачу, якщо в ньому не здійснюватиметься необхідна злагоджена взаємодія всіх соціальних інститутів суспільства. Саме тут уявляється важливим уникнути зростаючих девіації та криміналізації взаємодії державних суб'єктів правовиховного процесу (шкіл, ВНЗ, правоохоронних органів), громадських організацій та сім'ї [1, с. 68].

Особливої актуальності питання узгодженої діяльності соціальних інститутів пов'язано з тим, що політико-правові інститути, які забезпечували цей процес у колишніх республіках Союзу РСР, в результаті трансформації були або практично зруйновані, або зазнали докорінних змін. Ось чому доволі важливим завданням транзитивного періоду є створення нових демократичних політико-правових і суспільних інститутів, які повинні займатися правовим вихованням громадян цих країн [2, с. 221].

Ряд дослідників доводять необхідність створення багаступінчастої системи правової освіти, яка покликана забезпечити безперервність правовиховних дій щодо населення [3, с. 8]. До цієї системи відносяться наступні елементи: 1) сім'я та дошкільні заклади, оскільки саме тут діти одержують початкові знання про норми поведінки, у них формуються навички їх додержання, виховуються повага до батьків, вихователів, однолітків, людей похилого віку; 2) загальноосвітні і професійно-технічні навчальні заклади, де має сформуватися повага до правової системи вмілому; 3) ВНЗ, де особистість має поглибити правові знання, одержані в середній школі, сформувати професійну правосвідомість; 4) правова освіта і виховання працюючої частини населення країни та пенсіонерів.

Окрім побудови ефективної системи правової освіти маємо враховувати, що в процесі організації правовиховної роботи важливе місце займають такі напрямки, як координація діяльності державних органів і громадських організацій у сфері правового виховання; інформаційне забезпечення правовиховного процесу; методичне забезпечення правовиховної діяльності; узагальнення і розповсюдження позитивного досвіду роботи з правового виховання та ін. [4, с. 430].

Можемо зробити висновок, що на сьогодні в Україні відсутня система правового виховання, яка була б ефективною, і, як наслідок, немає розробленого координаційного та інформаційного забезпечення такої системи. Окрім того, правове виховання піддається впливу різноманітних факторів, що понижує ефективність формування правової свідомості та правової культури.

Література:

1. Правове виховання в сучасній Україні : монографія / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого ; за ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, О. Г. Данильян. – Харків : Право, 2010. – 368 с.
2. Данильян О.Г. Місце і значення соціального контролю у сфері правового виховання : [«круглий стіл» «Проблеми правового виховання в сучасній Україні»] / О. Г. Данильян // Проблеми законності : академ. зб. наук. пр. / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2009. – Вип. 103. – С. 220-224.
3. Данильян О.Г. Деякі напрями оптимізації правового виховання в сучасній Україні / О.Г. Данильян, Я.О. Овдієнко // Наукові записки Харківського університету Повітряних Сил. Соціальна філософія, психологія. – 2009. – Вип. 2 (33). – С. 3–11.
4. Данильян О.Г. Особливості організації та управління правовим вихованням у демократичному суспільстві / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань // Гілея: науковий вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Укр. акад. наук. – Київ, 2011. – Вип. 50 (№8). – С. 427–433.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

Кафедра філософії

ФІЛОСОФІЯ І ПРАВО

Тези доповідей
XV Міжнародної наукової конференції
аспірантів та студентів
(23 травня 2019 року)

Харків
«Право»
2019

УДК 340.12

Ф56

Організаційний комітет:

Голова – А. П. Гетьман, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Члени: О. Г. Данильян, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії; С. Б. Жданенко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; І. І. Коваленко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; Г. В. Коваленко, кандидат юридичних наук, асистент кафедри філософії

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції

Філософія і право : тези доп. XV Міжнар. наук. конф. аспірантів та студентів (23 трав. 2019 р.). – Харків : Право, 2019. – 406 с.

ISBN 978-966-937-721-0

У пропонованій до уваги читачів збірці тез і повідомлень XV Міжнародної наукової конференції аспірантів та студентів «Філософія і право» висвітлюється широке коло як загальнофілософських проблем, так і різноманітних аспектів філософії права. Певна частина матеріалів конференції розвиває і поглиблює філософські уявлення у царині правової онтології, правової антропології, теорії правових цінностей, теорії пізнання права та інституційного виміру права. Деякі напрацювання містять спроби не тільки по-новому підійти до осмислення вже достатньо розробленої проблематики, а й виявляються кроком на шляху пізнання раніше не відрефлектованого шару правової реальності. У цьому сенсі зміст нижченаведених тез засвідчує зацікавленість майбутніх фахівців права у більш глибокому теоретичному освоєнні тих феноменів правової реальності, пізнання яких є умовою розв'язання нагальних практичних завдань правотворчого й правозастосовного характеру в контексті гідного виконання професійної місії у розбудові правової державності в Україні.

УДК 340.12

Адреса редакційної колегії:

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
вул. Пушкінська, 77, Харків, 61024, Україна

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019

© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ISBN 978-966-937-721-0